Kaapon Kaiku III/2014

20. vuosikerta

http://www.rikantila.fi

SISÄLLYS

Puheenjohtajan palsta 3
Tonttipankin päivitystä 3
Aamupäiväkerho aloitti koululla 5
Vilskettä ja vilinää Rikantilan koululla 6
Vipinää Lutan Onsanpirtillä 7
Kun isoisä ajokortin sai 9
Pieleen menneitä ennustuksia 11
Kotiseutumatka Laitilaan 12
Jussila Alina raumareisu 16
Ällitälli 20

Julkaisija: Rikantilan koulun kyläyhdistys yhteistyössä Eurajoen kunnan Kulttuuritoimen kanssa www.rikantila.fi

Painos: n. 155 kpl

Ilmestymisajankohdat: I Maaliskuu, II Kesäkuu, III Syyskuu, IV Joulukuu

Tilaushinta kotimaahan: 7 euroa/vuosikerta

TOIMITUS

RIKANTILA:
Tauno Perkiö
Nurkintanhuva 26
27150 LAPIJOKI
puh: 8682602
matkapuh: 044 7103311
sähköp: tauno.perkio@samk.fi

SAARI:
Kirsi Hassinen
Saaren kylätie 10
27150 Eurajoki
puh: 040 5074843
sähköp: kirsi.hassinen@tvo.fi

LUTTA:
Miikka Paassilta (päätoimittaja)
Mauno Paassilta (lehden tilaukset)
Rikantilantie 25
27100 EURAJOKI
puh: 8682647
sähköp: manu47@eurajokinetti.fi

RITAVUORI:
Marja Hiltunen
Ovaskantie 24
27100 EURAJOKI
puh: 040 7170221
sähköp: hiltunen.marja@gmail.com

RIKANTILAN KOULUN KYLÄYHDISTYKSEN JOHTOKUNTA V. 2013

PUHEENJOHTAJA

Kiikola Heidi	040-7043458	Lapintie 431A	27100 Eurajoki

JÄSENET

Karjanlahti Tapani	044-5605581	Rikantilantie 231	27150 Eurajoki
Jasu Hannele	050-4079608	Lapintie 463 B	27100 Eurajoki
Tarkki Ilpo	050-3034827	Kinnontie 30	27150 Eurajoki
Vaahensalo Marja			
Luotonen Ossi	044-5691708	Saarentie 162	27150 Eurajoki
Korkeakoski Jenni	050-3445166	Rikantilantie 342	27150 Eurajoki
Hassinen Kirsi	040-5074843	Saaren kylätie 10	27150 Eurajoki

KOULU

Koulu	(02) 8682611	Rikantilantie 194	27150 Eurajoki
Kares Minna-Mari	044-3124611		

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Tervehdys kyläläisille!

Syyssäät suosivat ja sienikausi on parhaimmillaan. Suosittelen kiertämään luontopolkua, ei tarvitse montaa metriä polulta poiketa ja kori on taatusti metsän antimia täynnä. Luontopolulla ja laavulla on ollut tänä kesänä hienosti käyttöä. Tuokaa kaikki rohkeasti sinne omia harrastusporukoita ulkoilemaan jatkossakin.

Marraskuinen syyskokous lähestyy, ja johtokunta toivoo, että mahdolisimman moni saapuisi paikalle. Kokouksessa arvotaan perinteisesti Lahdenperän tapahtumaan osallistuneista onnekas yllätyskorin saaja. Kokouksen jälkeinen lisäohjelma on vielä hieman auki; tulevaisuudessa olisi kiva saada hyviä ohjelmaideoita johtokunnalle toteutettavaksi. Niitä saa perille mm. sähköpostilla: kylayhdistys@rikantila.fi.

Lisää näitä upeita ulkoiluilmoja toivotellen

— *Heidi Kiikola*, puheenjohtaja —

TONTTIPANKIN PÄIVITYSTÄ

On kulunut jo reilu kymmenen vuotta siitä, kun Rikantilan koulun kyläyhdistys päätti kartoittaa alueen tonttitarjontaa. Tuolloin oli aina silloin tällöin tullut puhelinsoittoja ihmisiltä, jotka kysyivät mahdollisia rakennuspaikkoja Rikantilan koulupiirin alueelta. Ihmiset saattoivat myös ajella näillä kulmilla ja löytää mieleisensä rakennuspaikan, mutta eivät tienneet, kuka maan omistaa, joten homma tyssäsi siihen.

Lähdimme sitten *Tarkin Ilpon* kanssa kiertelemään talosta taloon ja kyselemään, josko maanomistajilla olisi halukkuutta asettaa tontteja myyntiin. Olimme jo valmiiksi hankkineet alueen karttoja, joista hiukan etukäteen mietimme mahdollisia tonttien paikkoja. Kierroksemme tuloksena saimme tonttipankkiin myyntiin 15 tonttia.

Tonttipankki toimi siten, että laitoimme kyläyhdistyksen nettisivuille kuvat ja kartat kaikista tonteista. Kunkin tontin yhteyteen laitettiin tontin pinta-alatiedot, hintapyynnöt ja myyjän yhteystiedot. Tämän jälkeen nikkaroimme koulussa oppilaiden kanssa tonteille pystytettäviä numerokylttejä, helpottamaan ihmisiä löytämään tontit maastosta. Sitten järjestimme koululla tonttimarkkinat, jossa esittelimme tontteja tarkemmin. Markkinoilla oli mukana myös Kannustalon edustaja esittelemässä pakettitaloja sekä Säästöpankin edustaja esittelemässä lainaratkaisuja. Myös kunnan rakennustarkastaja taisi olla paikalla kertomassa

lupa-asioista yms. Tapahtuma oli yleisömenestys, ihmisiä tuli eri puolelta Rauman seutua.

Tämän jälkeen tonttipankin toiminta sujui aika lailla omalla painollaan. Tiedot olivat netissä ja ihmiset ohjattiin ottamaan yhteyttä suoraan myyjiin. Minulla oli alkuaikoina tapana seurata tarkkaan paikallisten lehtien ilmoituspalstoja. Aina kun huomasin, että joku ilmoitti haluavansa ostaa tontin Eurajoelta tai yleensäkin Rauman seudulta, lähetin tekstiviestillä linkin tonttipankkimme nettisivusta. Tämä tuotti usein tulosta niin, että ihmiset ottivat minuun yhteyttä ja kävin sitten heidän kansaan kiertelemässä nämä myynnissä olevat tonttipaikat läpi ja kerroin siinä samalla sitten mm. koulumme toiminnasta. Vaikka välttämättä näistä tonteista ei heille sitten sopivaa löytynytkään, niin luulenpa markkinoineeni kuntaamme hyvänä asuinpaikkana sen verran hyvin, että he kuitenkin löysivät uuden rakennuspaikkansa jostain päin Eurajokea. Monet raumalaiset olivat ihmeissään kuntamme hyvistä palveluista ja siitä, että Eurajoella taloja saa helpommin rakentaa myös haja-asutusalueille.

Laskeskelin tässä, että kymmenen vuoden aikana alueellemme on rakennettu ainakin 13 uutta omakotitaloa (Saarelle 3, Köykälle 4, Rikantilaan 2, Lutalle 3, Ritavuorelle 1) eli voidaan ajatella, että keskimäärin enemmän kuin yksi talo vuodessa. Tämä on huikea määrä!

Tällä hetkellä tonttipankkimme näyttää melko tyhjältä eli vain kaksi tonttia on myytävänä. Kysyntää kuitenkin tuntuu edelleen olevan, sillä olen viimeisen vuoden aikana saanut useita yhteydenottoja. Useimmat ovat kysyneet tonttia, jossa olisi myös mahdollisesti hieman peltoa/niittyä, jota voisi käyttää. Olen luovuttamassa ”tonttipankin pyörittäjän virkaa” nyt jollekin muulle aktiiviselle kyläläiselle, sillä aikani ei tahdo tähän hommaan tällä hetkellä riittää. Kyläyhdistyksen johtokunnassa on asiasta jo keskusteltu, muttei seuraajaa/seuraajia ole vielä valittu. Mikäli jollain Kaapon Kaiun lukijoista heräsi mielenkiinto tähän hommaan, niin ottakaapa pikaisesti yhteyttä minuun (minna-mari.kares@eurajoki.fi, puh. 044-3124611). Yritetään saada uusi tonttikyselykierros tehtyä vielä tämän syksyn aikana. Maanomistajat voisivat myös jo etukäteen miettiä, löytyisikö tällaisia tontiksi sopivia alueita myyntiin.

Täällä maalla on lupa elää omassa rauhassa, jos niin haluaa. Kyläyhdistyksen järjestämät yhteisölliset tapahtumat ovat kuitenkin tapa olla tekemisissä muiden kanssa enemmän niin halutessaan. Talviriehat, syksyiset uintipäivät ym. ovat toimineet ns. matalan kynnyksen tutustumistapahtumina uusien ja vanhojen kyläläisten välillä. On ollut mukava huomata, että uudet asukkaat ovat tulleet aktiivisesti mukaan kyläyhdistyksen toimintaan. Yhdessä saamme pidettyä kylämme ja koulumme elinvoimaisena!

— Minna-Mari Kares —

AAMUPÄIVÄKERHO ALOITTI KOULULLA

Tänä syksynä Iltsikan rinnalla alkoi aamupäiväkerho, eli nykyään kerhossa voi olla ennen ja jälkeen koulun, jos tarve sitä vaatii. Iltsikassa jatkaa Kyllikki, ja aamuisin kerhossa on koulun puolelta tuttu Katariina. Aamuisin ja välipalalla syömme Katariinan ja Vapun valmistamaa terveellistä ja maittavaa ruokaa. Kerhossa on päivästä riippuen 2–8 lasta.

Syksy on lähtenyt mukavasti käyntiin, lämpimät ja aurinkoiset ilmat ovat onneksi jatkuneet ja olemmekin kerhoissa olleet paljon ulkona leikkimässä ja pelaamassa. Sisällä ollessa lapset pelaavat usein lautapelejä ja Legot ovat kestosuosikki niin pojilla kuin tytöilläkin. Myös kopperoleikit ovat kaikkien mieleen. Kyselimme tytöiltä, mikä heistä on kivointa kerhossa ja ehdoton suosikki on kopperossa leikkiminen ja sen perään Barbeilla ja Bratzeilla leikkiminen. Pojat pitävät myös kopperossa olemisesta ja ulkona on mukava temmeltää. Lasten mielestä on myös kivaa, kun täällä on kavereita, joiden kanssa saa olla ja ruoka on hyvää.

Hyvää ja aurinkoista syksyn jatkoa kaikille lukijoille!

Terveisin
— Katariina & Kyllikki —

Kerhossa.

Koulun uusi ruokapalvelu- ja toimitilatyöntekijä eli kansanomaisesti ilmaisten keittäjä *Vappu Kaisla*.

VILSKETTÄ JA VILINÄÄ RIKANTILAN KOULULLA

Keskiviikkoilta 6.8. oli aurinkoinen ja kaunis. Rikantilassa järjestettiin Satakunnan Oravacupin osakilpailu, johon oli 193 ilmoittautunutta. Kun mukaan lasketaan vielä pikkusiskot ja -veljet, jotka eivät vielä kilpailleet, oli lasten määrä noin 250. Sarjoja oli 8–16-vuotiaille tytöille ja pojille.

Tuloksia odotellessa olivat pihan leikkipaikat ahkerassa käytössä. Liukumäkeenkin oli pitkä jono. Moni vanhempi ihmetteli, miten täällä on näin hyvät leikkipaikat. Eräs kankaanpääläinen äiti pyysi moneen kertaan lapsia ja isää lähtemään kotimatkalle, mutta he eivät tahtoneet malttaa lähteä. Siinä odotellessaan hän kysyi minulta, paljonko tässä koulussa on lapsia, kun on näin hyvät puitteet harrastaa leikkiä ja liikuntaa. En ollut ihan varma asiasta, mutta vastasin, että taitaa olla 25:n paikkeilla. Hän oli todella ihmeissään, mutta hetken kuluttua tokaisi, että ”Ai niin, me ollaankin nyt Eurajoella ja täällä on rahaa”. Tähän minä vastasin, että kaikkeen ei välttämättä tarvita rahaa ja kerroin, että kylässä on aktiivinen ja osaava kyläyhdistys, joka on tehnyt Hyypänvuoren luontopolun ja laavunkin. Lasten leikkien ollessa kiivaimmillaan sopi tilanteeseen hyvin *Haapasen Markun* tokaisu, että ”Johan täällä on markkinat!”.

Kiitokseksi siitä, että saimme olla koululla, lupasin tulla liikuntapäivänä opettamaan suunnistusta koululaisille ilmaiseksi. Minna-Mari lupasi kyllä tarjota koululta ruoan. Mikäs sen paremmin eläkeläiselle sopii kuin mennä ruokapalkalla töihin!

Eurajoen Veikkojen puolesta vielä kerran kiitoksia siitä, että saimme olla Rikantilan koululla.

— Olli Kares —

Ilmoitus:

Naisten jumppa järjestetään koululla 6.10. alkaen maanantaisin kello 18.30.
Helena Heinonen ohjaa.

VIPINÄÄ LUTAN ONSANPIRTILLÄ

SF-Caravan Raumanseutu ry järjesti pe-su 22.08.–24.08.2014 lomaltapaluu- ja valotreffit Onsanpirtillä. Jo hyvissä ajoin perjantaina iltapäivällä alkoi vieraita saapua. Iltaan mennessä oli paikalle kertynyt n. 30 auto- ja vaunukuntaa.

Perjantai-illan ohjelmaan kuului saunomista, ensin pääsivät naiset, ja miehet saivat viimeisen vuoron parannella maailmaa löylyn lämmössä ja istua vilvoittelemassa ihaillen kauniita Lutanjärven maisemia oikein aitiopaikalta saunan viihtyisältä terassilta. Myöhemmin illalla oli yhteislaulua ja tanssit oman orkesterin hoitaessa musisoinnin.

Lauantaipäivä aloitettiin luontopolulla, jonka kysymykset olivat kyllä aika vaikeita ja laaja-alaisia. Iltapäivällä taas saunottiin. Illan hämärtyessä kierreltiin ihailemassa valopihojen kynttiläasetelmia. Aika näyttäviä valopihoja olikin karavaanarien mielikuvitus tuottanut ja kädentaidot sekä ahkeruus saaneet aikaiseksi ilman sähkövalojen käyttöä. Voittajaksi valikoitui saunateemalle rakennettu piha: siinä oli käytetty paljon vaivaa ja erilaista rekvisiittaa oli lauteet, joilla lyhdyt "istuivat", ja vanha pata kivineen oli kiukaana, jota tuikuista tehty tuli lämmitti jne. Illalla taas tanssittiin karaoken tahdissa.

Sunnuntai avattiin yhteisellä aamukävelyllä, jatkettiin arpajaisilla ja sitten palkittiin luontopolun kysymykset löytäneet ja ratkaisseet sekä paras valopiha. Sen jälkeen vehkeet kokoon ja kotimatkalle. Alueelle jäivät vielä treffien isännät järjestävästä yhdistyksestä, jotka tekivät lopputarkastuksen ja saattoivat Onsanpirtin taas siistiin kuntoon. Karavaanarien väki on kyllä siistiä ja rauhallista porukkaa, joten en usko, että metsästysseuralla on huomauttamista näistä vuokralaisista.

No, soveltuuhan maja ympäristöineen tällaiseenkin tapahtumaan. Sateisesta säästä johtuen matkailuajonevoja oli suhteellisen vähän ja saunalle menevän tien reunalle olisi vielä voinut järjestää lisäpaikkoja, jos tarve olisi vaatinut. Tapahtuma oli mielestämme onnistunut, sääkin suosi ja ne muutamat sadekuurot tulivat lähinnä yöaikaan. Luonto

ympärillä ja kaunis Lutanjärvi joutsenineen oli illalla saunan terassilta katsottuna unohtumattoman kaunis ja rauhoittava näky! Muuten, sieniä tuntuu tulevan tänä syksynä paljon; olisipa vain allekirjoittaneen tuntemus asiasta laajempi kuin kanttarelli ja suppilovahvero…

Lopuksi on nostettava huomioon Onsanpirtin kunto ja siisteys: v. 1995 valmistunut talo on todella siistissä kunnossa, kuin uusi. Eurajoen metsästysseura on aikanaan tehnyt mittavan työn huolellisessa rakentamisessa ja on myös pystynyt, varmastikin talkootyöllä, pitämään majan erinomaisessa kunnossa.

Itse osallistuin vaimoni ja koiramme Justiinan kanssa tähän karavaanarien tapahtumaan asuntoautollani. Oli mukava muistella järveä ja Lutan kylää -40–50-luvuilta, jolloin järvi oli vielä paljon, paljon suurempi ja puhdas lumpeenkukista ja kaisloista. On siellä uiskenneltu satoja kertoja…

Muuten, meitä järjestäytyneitä matkailuautoilijoita ja -vaunuilijoita on SF-caravanin jäseninä jo 150 225 ja järjestäytyneen matkailuautoilijan ja -vaunuilijan tuntee jäsennumerotarrasta, joka kiinnitetään matkailuajoneuvon eteen ja taakse, kuljettajan puoleiseen yläkulmaan.

Hyvää syksyn jatkoa toivottavat
— *Anu* ja *Jouko Laiho* —
SFC jäsennumero 086 179

KUN ISOISÄ AJOKORTIN SAI

Kylälehdessä viimeksi kuluneiden parin vuoden aikana ilmestynyt artikkelisarja, jossa pitkäaikainen avustajamme *Olavi Katila* muistelee entisaikojen elämää ja tapahtumia Eurajoella sekä vähän muuallakin, jatkuu jälleen. Tällä kertaa aiheena on henkilöauton ajo-oikeuden saaminen 1950-luvun alussa – tavalla, jossa on varmasti vähän ihmettelemistä nykypäivän virkamiehille ja ehkä myös tavallisille ihmisille, joiden täytyy tulla toimeen alati lisääntyvien, toinen toistaan kummallisempien ja yhä pikkutarkemmin valvottujen pykälien kanssa.

– Rupesin tässä ajattelemaan, että nuo ajokorttiasiat ovat varmasti jonkin verran muuttuneet siitä, kun olin omassa insinööriajossani, Olavi aloittaa. – Itse sain ajokortin haltuuni kesäkuun 13. päivä vuonna 1952, perjantaipäivänä.

– Alkuun ajo-opettelussa oli pieniä hankaluuksia. Minun piti saada opetuslupa *Väinö Mäkitalolle*, jotta olisin päässyt hänen kanssaan harjoittelemaan auton ajamista. Minulle sanottiin, että katsastusinsinöörille olisi turha esittää tällaista järjestelyä, sillä opetusluvan saamiseksi olisi opettajalla ollut oltava kahden vuoden ajan ammattikortti, ja Väinöllä taas oli ollut vasta parin kuukauden ajan pelkkä yksityiskortti. Eurajoella oli siihen aikaan vielä nimismies, jonka konttori oli *Väkkärän Helvin* talon yläkerrassa, joen puolisessa päässä. Menin sieltä hakemaan lupaa. Nimismiestä itseään en nähnyt missään, mutta paikalla oli kanslisti *Sirkka Valkonen*, joka kirjoittikin minulle luvan.

Opetus pääsi näin onnellisesti alkuun. Se tuntuu olleen lyhyttä ja ytimekästä, sillä kovin kauaa ei Olavi vanhentunut ratin takana ennen kuin tuli aika yrittää tutkinnosta läpi. Hän jatkaa:

– Väinöllä oli suunnilleen vuosimallia -23 ollut amerikkalainen Nash-henkilöauto, oikein "kantti kertaa kantti". Ensimmäinen reissu tehtiin Lappiin. En ollut ennen ajanut lainkaan autoa, mutta mitään vahinkoja ei sentään tullut. Yhden kerran käytiin yhdessä Väinön kanssa parturissa Kirkonkylässä; se oli toinen harjoitusmatka. Sitten lähdettiin insinööriajolle Raumalle.

– Insinööri, joka otti Raumalla Seminaarinkadulla vastaan ajokokeita, oli nimeltään *Paanu*. Hänellä oli apunaan poikansa, silloin aika nuori kaveri. Poika ajatti ajokokelaita ja isä kuulusteli heidät. Sillä kertaa Paanu ei kuitenkaan ollut hommissa ja toimisto oli kiinni, joten sain kolmisenkymmentä kilometriä lisää ajokokemusta ennen ajokoetta. Me otimme vaarin siitä, koska katsastusmies olisi paikalla, ja menimme uuden kerran.

– En muista varmaksi, kuulusteliko isä-Paanu heti aluksi, mutta sellainen käsitys minulla on, että insinööriajo nuoremman Paanun kanssa oli ensin. Autossa oli jo sen verran vanhuudenoireita, että sen suuntamerkit – ne olivat vain sellaiset ylös nousevat viitat

– eivät jaksaneet toimia kunnolla Nashin moottorin normaalisti kehittämällä virralla. Väinö neuvoi etukäteen painamaan kytkimen pohjaan ja antamaan samalla kaasua. Siten laturi antoi enemmän virtaa ja viitat nousivat kunnollisesti. Niin sitten tein Raumalla kadunkulmissa. Paanun poika kysyi minulta, mitä tällainen kaasutustemppu tarkoitti; minä sanoin, etten saa muuten vinkkareita nousemaan. Kyllä hän tämän selityksen hyväksyi, eikä siinä mitään virhettä tullutkaan, mutta häntä vain ihmetytti minun toimenpiteeni.

– Teoriakoe hoidettiin suullisena kyselynä. Sen jälkeen Paanu ehdotti, että olisin hankkinut Ajokokelaan opas -nimisen kirjasen, mutten tullut sitä koskaan ostaneeksi. Jonkin verran varmasti tiesin, mutta kaipa suorituksseni oli tuntunut hiukan hataralta, kun oppikirjaa suositeltiin. Sain joka tapauksessa kortin.

– Tämä tapahtui joskus puolenpäivän edellä, ja illalla samana päivänä läksimme Virsiheimon perheen kanssa Polvijärvelle Pohjois-Karjalaan tapaamaan sukulaisia. Menimme Virsiheimojen autolla, joka oli uusi englantilainen Standard Vanguard. Aikanaan siitä tuli minun ensimmäinen autoni, kun lankoni *Unto Virsiheimo* osti uuden 12 vuotta myöhemmin.

– En osaa sanoa, kuinka meidän piti juuri illalla lähteä, mutta kaiketi sellainen järjestely sopi Untolle parhaiten. Toisaalta hän oli sikäli taikauskoinen, ettei hän olisi tahtonut lähteä reissuun perjantaina 13. päivänä ja olisi halunnut lykätä matkaa vuorokaudella. Niin ei kumminkaan tehty.

– Kovin pitkälle ei joka tapauksessa ehditty ennen kuin Unto sanoi olevansa niin väsynyt, että meidän täytyisi pysähtyä ja hänen nukkua vähän aikaa. Vaihtoehtona hän ehdotti, että minä voisin ruveta ajamaan. Kun minulla oli kerran uusi kortti, olin tietysti siihen innokas. Niin minä ajoin sitten yöllä Jyväskylään saakka. Silloin oli yleensäkin nykyistä paljon hiljaisempi liikenne ja vielä öinen aika; oli melkein kuin olisin saanut yksinäni ajella pitkin maailmaa.

– Matka onnistui muuten mukavasti. Joensuun ja Polvijärven väli kuljettiin reittiä, jota pitkin ei taidettu koskaan toista kertaa mennäkään. Ohtansalmesta tultiin yli lossilla. Nykyisistä valtateistä ei silloin ollut vielä tietoakaan.

Tätä kirjoitettaessa Olavilla on edelleen voimassa tuo kuusi vuosikymmentä sitten hankittu ajokortti. Liikenteessä hän on tullut hyvin toimeen – siis ilman Ajokokelaan oppaan tietojakin, jotka todennäköisesti vaatisivat nykyään jo joiltain osin hiukan tarkistamista.

— Olavi Katilan haastattelusta kirj. Miikka Paassilta —

PIELEEN MENNEITÄ ENNUSTUKSIA

Vanha vitsi erehtymisestä kertoo: ”Ihminen on erehtyväinen ja lehmä märehtiväinen, joten ei ole ihme, jos minä märehdin.” Olen koonnut tähän joukon eri lähteistä löytämiäniepäonnistuneita ennustuksia, olkaa hyvät:

1. ”Junilla ei voida matkustaa juuri tätä nopeammin, koska matkustajat tukehtuisivat ilmavirtauksen aiheuttamaan alipaineeseen”, sanoi tohtori *Dionysos Larder* vuonna 1828. Junien huippunopeus oli tuolloin n. 40 km/h.

2. ”Tässä niin sanotussa telefoonissa on niin paljon puutteita, ettei siitä ikinä tule mitään vakavasti otettavaa viestintävälinettä.” Näillä sanoilla *William Orton*, Western Union -yhtiön johtaja, tyrmäsi *Alexander Graham Bellin*, kun tämä yritti myydä hänelle keksintöään v. 1876.

3. ”Television suosio ei tule jatkumaan, sillä ihmiset kyllästyvät tuijottamaan samaa vanerilaatikkoa illat pitkät”, sanoi 20th Century Fox -yhtiön elokuvatuottaja *Darryl Zanuck* v. 1946.

4. ”Atomipommi ei tule koskaan toimimaan ja sanon näin räjähteiden asiantuntijana”, sanoi amiraali *William Leahy* presidentti *Trumanille* keväällä 1945

5. ”Suomeen tarvitaan yksi, enintään kaksi tietokonetta”, ilmoitti matematiikkakomitea, joka perustettiin vuonna 1954 selvittämään Suomessa esiintyvää tietokoneiden tarvetta ja mahdollisesti tehdä niiden hankkimista tai rakentamista koskevia ehdotuksia.

6. ”The Beatlesilla ei ole mitään tulevaisuutta musiikkibisneksessä”, sanoi Decca Recording -levy-yhtiön toimitusjohtaja bändin managerille *Brian Epsteinille* v. 1962.

7. “Ihminen ei koskaan pääse kuuhun riippumatta siitä, mitä tieteellisiä edistysaskelia mahdollisesti tehdään” ennusti *Lee de Forest*, elektroniputken keksijä ja palkittu tiedemies.

8. *Paavo Väyrynen* ennusti väitöskirjassaan v. 1988, että Neuvostoliitto ei paineista huolimatta hajoa ja että Euroopan kahtiajako on pysyvä. Vastoin Väyrysen arviota Neuvostoliiton hajoaminen ja Euroopan yhdentyminen alkoivat kuitenkin jo vuonna 1989.

9. Helsingin Sanomat esitti pääkirjoituksessaan vuonna 1991, että ”kannettaviin puhelimiin mieltyneiden julkinen terhentely herättää lähinnä surkuhupaisaa

hymyilyä. Aika hoitaa tämänkin muotioikun”. Tiedä häntä terhentelystä, mutta kannettavien laitteiden suosio on vain lisääntynyt viimeisten 20 vuoden aikana.

10. Eri tahot ovat ennustaneet maailmanloppua kymmeniä kertoja, vaikka mukaan otettaisiin vain ne laskelmat, joissa maailmanlopun tulemiselle on asetettu täsmällinen päivämäärä. Jos olet jaksanut lukea tätä näin pitkälle, loppu ei mitä ilmeisimmin ole vielä koittanut.

— Tauno Perkiö —

KOTISEUTUMATKA LAITILAAN

Aina ei tarvitse lähteä merta edemmäksi kalaan. Siksi ajelimme 15. heinäkuuta tutustumaan runsaaseen Laitilan (esi)historiaan. Innoituksen sain vuoden 2013 Sirppujoen sanomista, jossa yksi Laitilan oppaista, *Katriina Kaitila-Karttunen*, kuvaili Kaivolantien eli entiseltä nimeltään Katinhännäntien luonto- ja kulttuurikohteita.

Meri on ollut niin matalalla, että kaikki asutusvyöhykkeet ovat mahdollistuneet Laitilassa. Ensimmäiset asutuksen merkit ovat noin 5000 vuoden takaa Leinmäeltä ja Nästistä. Näiltä paikoilta on löydetty kalastajien ja hylkeenpyytäjien asumuksia. Puolet nykyisestä Laitilasta oli silloin meren alla. Leinmäen Oromaannokkaa pidetään vanhimpana asuinpaikkana. Aurinkoinen rinne lähellä vettä on tarjonnut hyvät elinolot ja ravintoa. Lähellä on sijainnut myös diabaasi- ja kvartsilouhos. Pronssikaudella (n. 1500–500 eKr.) meri on lainehtinut nykyisten Vaimaron, Padon, Valvon ja Soukaisten kylien kohdilla. Rautakaudella (n. 500 eKr. – 1100 jKr.) Laitilan keskiosa on ollut rikkonaista saaristoa, ja esiroomalaiselta ajalta (500 eKr. – 0) löydöt ovat hyvin niukkoja. Tosin Valvon Väiskänsuosta on löydetty tältä ajalta vehnän ja ohran siitepölyä. Vielä kun muistetaan alueen hiidenkiukaat, uskalletaan päätellä, että joissain paikoin asutus jatkui rautakaudella. Pysyväksi asutus on muuttunut ajanlaskun vaihteen jälkeen.

Katinhännäntien kierros alkoi huomautuksella: kaarretaan pellon oikeaa reunaa, joka on oikeastaan vanha rautakautinen lahti. 2,8 km ajettuamme on taas yksi entinen merenlahti, Kaariaisten kylän puolella, samaten nykyinen pelto. Se on ollut myös tärkeä kulkuväylä, jonka varrella on useita muinaishautoja. Joten käänsi katseensa sinne tai tänne, esihistoria antoi merkkejä itsestään.

Kuvassa on Vihonvuori, joka on saanut nimensä kylien välisistä rajariidoista. Vuoren yläreunalla on neljän kylän rajapyykki, Päskallio. Läheltä on kulkenut merkittävä Kalatie Pyhäjärveltä Laitilan kirkolle. Vuoren juurelta on löytynyt neoliittinen kivikirves, 4500 eKr., jolloin nykyinen vuori on ollut saari.

Hiukan uudempaa historiaa reitillä edusti Välilän mäkitupalaismuseo, johon tutustuminen jäi ulkopuolen ihmettelemiseen ja ikkunoista sisälle kurkkimiseen. Mökki on siirretty tälle paikalle noin vuonna 1870. Peräti vaatimattomia nuo menneiden sukupolvien asumukset ovat olleet! Jos ei tietäisi, tönöä ei olisi tunnistanut ihmisasumukseksi. Seinään kiinnitetyssä paperissa luki, että torpassa on noin 10 m^2:n tupa, ja sen lisäksi mökissä on porstua ja vasemmassa päädyssä varastotilaa.

Juha ja *Maria Väliläl*lä on ollut kuusi lasta, joten mökissä on vallinnut varsin tiivistunnelma. Lapset olivat pienestä pitäen käyneet töissä Ollan, Pietilän ja Vekkan taloissa. Raskaista elinoloista kertonee se, että kaksi lapsista haki parempaa elämää Amerikasta. Yksi pojista, *Oskar Salminen*, oli mökin viimeinen asukas, ja hän kuoli vuonna 1938.

Kaikkia merkittyjä kohteita emme suinkaan paikallistaneet. Valitettavasti tien vierellä kasvoi, niin kuin ”puskittuvassa” Suomessa on, tiheää vitikkoa eikä auton ikkunasta nähnyt mitään. Lähelle pääseminen, ja siis näkeminen, olisi vaatinut jalkautumista, ja jalkapatikassa taas olisi ollut perin kyseenalaista lähteä ylittämään hyvässä kasvussa olevia viljapeltoja.

Takaisin tullessa poikkesimme Untamalassa. Ohitse on tullut huristeltua usein ja katsottua harjua, jota lampaat hoitavat. Sen lähemmin en ollut koskaan käynyt tutustumassa arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Kahvilassa nuori mies kertoi meille paikalla sijainneen viikinkien kauppapaikan. Varmasti he ovat täälläkin seilanneet, ja viikinkejä on jopa otaksuttu haudatun alueelle, mutta opasteet kertoivat Untamalan historian ulottuvan paljon kauemmas.

Untamala-nimi tullee germaanisesta miehen nimestä Unda, Undo tai Undi. Sama nimi on Kalevalassa muodossa Untamo ja kansaperinteessä Untamoinen.

Seppälän ohella Untamalaa pidetään Laitilan vanhimpana kylänä. Noin 2500 vuotta sitten Untamalassa raivattiin ensimmäiset pellot, ja silloin alkoi maiseman tehokas ”muokkaus”: puut

käytettiin tarveaineiksi tai polttopuiksi, niityt ja hakamaat valtasivat alaa karjanhoidon yleistyttyä. Tämä kehitys jatkui vahvana 1800-luvun lopulle asti.

Untamalankin kulttuurimaisema vaatii hoitoa. Lampaat ja niittäminen pitävät kurissa pensaiden vesat, myös varjoa tuovan katajan, ja korkeat heinäkasvit: koiranputken ja nurmipuntarpään. Rehevöitymisestä kielivät kasvit kuten suolaheinä, maruna ja maitohorsma on onnistuttu kitkemään. Niiden tilalla kasvavat keltamataro, pukinjuuri, kissankello, sarjakeltamo ja siankärsämö. Samaten täällä voivat hyvin tummatulikukka, jota on käytetty tupakan tapaan, kangasajuruoho, joka on tuonut helpotusta ilmavaivoihin ja jänöapila, joka on hoitanut haavoja. Ja perhoset pääsevät lentelemään esteettömässä maastossa etsimässä mettä!

Niityn hoitovastuulliset eli lampaat olivat kovin uteliaita! Ensin luulimme, että ne eivät olisi ollenkaan laitumella, mutta ne olivat loikoilemassa harjun eteläpäässä. Meidät, ja erityisesti nuoren Väinö-herran, nähtyään ne ryntäsivät luoksemme. Voi voi, Väinö ei ollut ennen elämässään nähnyt lampaita, ja se oli kauhuissaan, kun koko lauma tunki lähelle. Vaikka ei olisi tarvittu kuin puoli tuntia lisäaikaa, niin Väinö olisi muistanut hänet aikojen alussa jalostetun lammaspaimeneksi! Väinö on siis alla olevassa kuvassa *se* musta, joka on hihnanpäässä ja istuu siirtolohkareen vieressä.

Untamalan maankuulu rautakautinen kalmisto on muotoutunut aikanaan pitkään ja kapeaan niemenkärkeen, merenlahteen. Merenpinta oli silloin noin 12,5 metriä nykyistä korkeammalla! Paikalta on löydetty 33 matalaa kumpua, joista 15 on tutkittu ja joista puolet on pystytty osoittamaan haudoiksi. Hautamuoto on ilmeisesti omaksuttu Itä-Ruotsista tai Gotlannista. Vainajan poltetut jäännökset ja hautaantimet on kätketty joko kaivettuun kuoppaan tai sijoitettu suoraan maanpinnalle. Ympärille on koottu multaa ja kiviä. Muutamasta kummusta on löytynyt ruumishautaus. Tutkijat nimittävät näitä Untamalan tyypin kummuiksi. Uhrikivet, joita Untamalasta on varmuudella löydetty kolme (toisissa lähteissä määrä on viisi), ovat pieniä

kaiverrettuja kuoppia, joihin on vielä 1000-luvulla uhrattu maitoa ja uudisviljaa. Hyvä sato on haluttu varmistaa uhraamalla esi-isille.

Ajanlaskun vaihteen jälkeen Laitilaan on muuttanut edellä mainituista paikoista uutta väestöä, joka etsiytyi asumaan lähtöpaikkaansa muistuttavaan maastoon. He osasivat hyödyntää laajoja maatumia karjanrehun keruuseen. Untamala oli suojaisa poukama, josta yhteydet kaupankäynnin kannalta olivat loistavat. Hämäläisten kauppatie on iät ja ajat kulkenut Laitilan seutujen halki, vaikka varmuudella ei pystytä sanomaan, ulottuuko tien historia ajanlaskun vaihteen tienoille asti.

Untamalan kylänraitin keskiaikainen pohjakaava on edelleen hahmotettavissa. Sarkajaon yhteydessä kylän talot rakennettiin tiiviisti ja nauhamaiseen muotoon peltojen ja niittyjen reunamille. Keskiajalla kylä oli Varsinais-Suomen mahtavin, ja vuonna 1540 kylässä oli peräti 26 taloa.

Nykyinen kirkko on rakennettu vuonna 1785. Sen paikalla on todennäköisesti sijainnut kirkko jo keskiajalla. Mutta sen läheisyydessä on muistutus ajalta, jolloin ”Ristin Kiesus” ei vielä hallinnut Vakka-Suomea. Se on kuuluisa kalevanpojan viikatteentikku eli hiomakivi, jonka kalevanpoika heitti kiukuspäissään 40 km:n päästä Panelian niityltä. Yksi versio hänen suuttumisensa syyhyn on, että janoinen kalevanpoika joutui mielestään odottamaan vaimon vedenhakua liian kauan. Mutta näistä äkkipikaisista ja mielenkiintoisista jättiläisistä lisää seuraavassa lehdessä.

— *Marja Hiltunen* —

Lähteet:
Sirppujoen Sanomat: Vakka-Suomen matkaopas, v. 2013
Laitila 1900-luvulla
Laitilan historia, I osa
Katriina Kaitila-Karttunen
Untamalan kulttuuripolun opastetaulut
Wikipedia
Laitilan kaupungin kotisivut

JUSSILA ALINA RAUMAREISU

Muistat vissi viime Kaapos ko se Jussila Alina läht Raumareisul, ni ny se sit pääs sin paikam pääl, ensmäist kertta oikke linjapiilin kyytis. No, siit se Alina sit läks klompottama toril päi ja kattel sitä vilinä ympärilläs. Mäkiskät ol ol linjapiilasemal pari pualenkasvust hontelo pojankloppi vastas, ko sil ol se munakori ja ussemanki nyytti fölisäs, ja klopeil ol, viisast kyl, vanha lastevaunu mukan. Sin Mäkiskä ol asetel visuste ne kaik förys ja pistän poja lykkämä. Ite hän kulk peräs ja annoi ohjeistust, ko läksivä Tehtankadul päi. Aika kaakatus kuului viäl kaua jälkke ja Alina tuumas ittekses, et oikkia osottesse ne muna ja kako ja muu ruakvärki taisiva men; severa kukkaköpeilt poja näyttivä. Saisiva ainakki pari päivä lailes syädäkses.

Alina miälest kaupunki ol ihmissi enemä, mitä hän muistika, ja hevospelei ja autoi niin pali, etei hän uskaltan oikke se kappia jalkakäytävä reunalleka men, kon koett hivutta ittiäs ettippäi pareminki seini pisi. Hianoi frouvi ja poikki polvihousuis tul vasta, jollai flikoil ol ruseti pääs ja herroil puku. Mut ol sit köyhemmänki näköst väkki, ja räkänokkassi mukuli karas vanhemppais peräs. Jokku uuvotteliva ymprilles eksynny näkösin, ollenek sit tullu mailt, niinko Alinaki.

Kanali haiskaht melkke silt itteltäs, ol niin ummehtunnu haju. Johdui vissi siit, et ol tulos kuuma päiv ja ain kuumemppa tulis, mitä korkkemal aurink kiippeis. Alinal ei ollu kello, mut aurinko asenost hän tiäs, etei se ollu viäl kahdeksaka, ja liikke aukesiva vast yhdeksält. Mut ei hän peljän, et aik tulis pitkäks, toril ja muuhallaki ol nii pali kattelemist. Jossa penkil soveis istu ja otta huik vaik mehupullost, mink hän ol varan mukkahas; edellisvuatist viinmarjamehu, mihe hän ol lisän vähä vett jatkeks.

Kirko viäresäki Alina kävei. Ol se sentäs hiuk isomp ko Irjantte kirkko, misä Alina ol tottun pyhäsi käymä. Ossaisik noi issoho kirkkoho lainka men ja kui fiini väkkiki siäl mahdais ol veissamas, Alina funteeras.

Kello viisari siin sit pyärähtivä severa, et Valon kenkäkaup aukes, mut sitä enne Alinal kävei viholise harmilisest. Siinä kävelles hänel ol men joku kivi kenkkähä ja hän joudui nilkuttama hetke aikka, ennen ko löydys sopiv istunpaik jonku liikke rappusilt. Siin hän huamas, et sukk ol men rik; se ol severa teräväs kivemuren ollu. Alinat nolot valla kauhjast, ko hän meinas, et jos se kauppias huama häne riknäise sukkas. Mut ei auttan, kenkä täydyi ny saad, sitä varte hän ol ittes kaupunkkihi fyärän.

Valon kenkäkaupa ovest vaa sit sisäl, ja onneks siäl ol joku frou flikkas kans, ni Alina sai hetke aikka katel ymprilles, ennenko myyjätär tul kysymä, mitä hänel sais ol. Alina ol kurkkuki nii kuiv, etei hän saan mittä sanotuks, näyt vaa hyllyhy päi, misä näyt oleva sopivaise näkössi, tukevi kävelykenkki. Sai hän kenkänkokos sentä kakas-

tu ulos ja myyjätär rupes hänel hakema sopiva pari. Mut oivoi, ko se silm ol karan siit sukareiäst jo pitki säärt ja Alinast tunnui, et myyjät iha naurut. Mut sit hän meinas, et ei tommone tuperat hepsankeikk hänt hetkaut, hän koitta kenkki ja o olevinas, niinko ei oliska.

Ensmäse kenkä oliva hiuka varppaist piuka, mut toisemallise tunnuiva jo kovastenki sopivilt. Alina vet henkki ja kysyi, mitä ne maksava. Mut sit hän sai vettä henkki vähä lissä ja kiiruste, kon kuul, et ne maksa kakstuhat markka, eikä hänel ollu raha ko tuhannen viissata. Ja pit viäl vähä muutaki säntti torilt ostama.

Aika pia Alinal valken totuus, et kaikki kenkä maksoiva enemä ko hänel ol raha fölis. Ei hän ollu ymmärtän, et ne niin kallei olsiva. Piironki laatikos olis ol viäl vähä raha, mut ko ei hän nuukuttas ollu ottan niit kaikki mukkahas. Hän kokeil siin sit viäl kolmanssiki kenkki ja funteeras, millal hän saisis sanottu, etei hänel olis vara osta niist yhden yhtäkä pari. Kauppiaski tul siihe sit kattelema, kon ei muit asiakkai ollu, ja huamas, et Alina men nii sukkela näköseks, ihanko olis koht pyärtyn. Tolku miähen hän pyys, et se Marketta-neit, ni, se ol se myyjätär, hakis frouval vet, ko hän näyttä nii huanovointiselt. Kuuma ilma siäl ulkon oliki, etei mikkä ihme, kauppias puhel.

Sil ol nii ystävällise silmä ja mukava näköne se ol muutonki, et Alina rohkaannus sanoma, et kaunei kenkki heil o, kovaste kaunei ja hyvi, mut ko hänel ei ol tarppeks raha fölis! Siihe pääs pian nyyhkäyski viäl perähä. Kauppias ol jo huaman, mimmose kamala irvitykse ne häne vanha kenkäs oliva, ja Alina olis tahton valla maa al hävit, ko kauppias ot häne vanha kenkäs kättehes ja tarkastel sitä miättiväisest.

– Jaa-a, rouva kyl tarttis uude kenkä, tot viäkköhö, hän totes ja lask kenkä maaha. – Mist saak te oikke olet Raumal tullu, vai olettak paikallissi? hän sit kysyi.

– Eorjoelt mää ole, vastas Alina valla innokkast, ja ole mont reisu tän Raumal noil kenkil tehn, lumessaki välil prohjan. Mut ny mää tuli linjapiilil... enk mää arvan, et teiä kenkän noi arvokkai ova...

Kauppian kävei vissi sääliks noi surkkia ämmänkuvatust, rikkeimin sukkines, ja hän loihes lausuma: – Mut jos me tee ny tämä kerra semmose kaupa, et te saat nua kenkä osamaksul. Maksat se mitä pystyt, ja tulet toisel kertta maksama lopu. Emmää voi teit enä kadul takasi päästä tommosil rohjakkeil.

Alina ei meinan usko korvias, mitä se kauppias hänel lupas, mut hän pomppas pystöhö ja meinas seot sanoisas: – Jos… jos semne vaa herra kauppial sopi! Kyl mää tule heti ens viikol maksama…!

Kauppias hymyil: – Kyl se sopi. Jätäkte uude kenkä heti jalkkahan? Marketta voi

pistä nua vanha laatikkoho, jos tahdot ne mukka viäl otta?

Alina näk, kui se fiin fröökyn katoi häne vanhoi kenkkiäs niiko rotaraatto, ja hän vastas rehvakkast: – Taida mää ny jättä ne tän ja saat hävittä ne kui parhaks katot, jos se sopi. Näil uusil kenkil mää kyl pärjä.

– Mut tulkka sit linjapiilil taas kaupunkki, ettet kävel heti puhk näit uussi, kauppias kehot ja isk silmä Alinal. Alina ol severa friskantun ja taas oma ittes, et hän isk silmä takasi. Hän ol tehn oikke erinomase kaupa.

— jatkuu seuraavassa Kaapossa —

— *Leena Falttu* —

Muskaria ja isä-lapsi-sählyä — Eurajoen Mannerheimin Lastensuojeluliiton syystiedotuksia

Eurajoen Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) syksyn ohjelma on julkaistu ja löytyy mm. nettisivuilta (eurajoki.mll.fi) ja facebookista. Rikantilan koulun oppilaille ja yhdistyksen jäsenille on jaettu ohjelmat erikseen. Tässä poimintoja ohjelmasta:

- **Muskariryhmät** kokoontuvat torstaisin Kaharin entisessä päiväkodissa, voit kysyä hajapaikkoja suoraan Annalta p. 040 7426865.
- **Isä-lapsi-sählyt** ovat pyörähtäneet käyntiin. Sählyä pelaillaan sunnuntaisin Lapijoen koululla klo 10.30 - 11.30 ja tiistaisin Yhteiskoululla klo 18 - 19. Sähly on kaikille jäsenille ilmaista, MLL:ltä saa lainaksi suojalasit, pallot ja mailoja, vain omat sisäpelikengät tarvitaan.
- Eurajoen vuoden 2014 **päivänsäteen** julkistamisen vuoro on pian, tulokset kerrotaan sitten erikseen. Onnea kaikille osallistuneille, olivat jokainen upeita.
- **Alkeisjatkouimakoulu** Rauman uimahallissa on tulossa viikoille 41 ja 42 (ma-to ilta), siellä voi suorittaa hylje- ja kalamerkkejä, ilmoittautuminen on käynnissä, soitelkaapa Minnalle p. 050 3444807 (iltaisin). Hinta jäsenille 50 eur, muille 60 eur.
- Kaikille jäsenille avoin **syyskokous** on kunnantalon kahviossa 29.10. klo 19.00. Otamme mielellämme uusia jäseniä hallitukseen, jotta saamme uusia ideoita toimintaamme! Vaikka et olisi vielä jäsen, mutta jos vapaaehtoistyö lasten ja nuorten hyväksi kiinnostaa, olet tervetullut toimintaamme =)
- Eurajoen lasten ja nuorten **hyvinvointisuunnitelma** on päivitetty ja lausuntokierroksella, löytyy kunnan nettisivuilta.
- Toimisto auki Kaharilla parillisilla viikoilla klo 18-19.
- Jäsenkortilla **10 % alennus** mm. uudesta pikkuTaaperosta ja Hiusmuoti Jonnasta.

Lopuksi vielä kiitos kaikille, joita olen MLL:n paikallisyhdistyksen yhdeksän hallitusvuoteni aikana tavannut ja joiden kanssa olen yhteistyötä saanut tehdä. Kausi on omalla kohdalla viimeinen ja jätän työn hiukan haikeana seuraaville, heille paljon onnea ja menestystä tärkeän työn parissa!
Kaunista ja flunssatonta syksyä kaikille Rikantilan koulupiirin alueella!

T. Kirsi H. Saarelta

P.S. Meillä on hyvä kunta: Koulupolun varrella olevan sillan kaide oli rikki, sähköposti kuntaan ja vain viikko niin kaide oli korjattu ☺

Ällitälli

Kulun suvi.
Korvens, kärvens.
Ol enerkia tarjol.
Aurinkenerkia!

Kive ja kaljo nii kuumi
et niil olis kakkos paistan.
Järvitte vesis perunas keittän.

Tuuliki leyhyttel mennen tulle.
Olis piisan muuhunki ko
pyykei kuivattama.
Olis maar mylly pyärin.
Tuulvoima!

Metis makka puit.
Turvet suas.
Jättei riittä.
Mut älli ei.

Kissavilla!
Paras vaa orotta.
Muutam vuas viäl.
Helppo ja halppa.
Luantystävällist.

Joka sortil raari.
Turvalist.
Ja niin kovast kotimaist.
Sitä ittiäs.
Atomienerkia!

Sitä orotelles unhoteta muu.
Turppe ja puu.
Kärytellä kivihiilt
ko halval saa!

Muuteta joukol Helsinkki.
Kuluttama, tuhlama.
Tyhjenetä nämä surkkia kylä.
Pysy maaseut puhtan!

— *Kastehelm* —